

SVENSKA JERUSALEMSFÖRENINGENS TIDSKRIFT

ÅRGÅNG 114 – JUNI 2015 – NR 2

Glada miner från flickorna på Den Goda Herdens svenska skola i Betlehem. Ska flickskolan öppna upp för pojkar nu? Läs Göran Rasks reflektion på sidan 22. Foto: LM Adrian.

Ur innehålllet:

Under en gnisslande stege

– om det religiösa Jerusalem där himmel och jord möts

Svenska Teologiska Institutets fascinerande historia

Ett nytt Mellanöstern

Fader Shomali blev bönhörd

sid 5

sid 9

sid 16

sid 23

Vad är Svenska Jerusalemsföreningen?

Svenska Jerusalemsföreningen grundades 1900 och har sedan dess varit verksam i Jerusalem och Betlehem genom skolor och sjukhus.

I dag driver föreningen Den Gode Herdens skola för drygt 300 palestinska flickor från förskola till studentexamen. Mer än 60 procent av driften betalas via gåvor från enskilda svenskar, stiftelser, fonder, kollektor och fadder-gåvor.

Föreningen äger också det största regionssjukhuset i betlehemsområdet, en fastighet som hyrs ut till det palestinska hälsovårdsministeriet.

Biskop Jan-Olof Johansson, Växjö, är ordförande.

Svenska Jerusalemsföreningens tidskrift utkommer med fyra nummer per år. Du som inte får tidskriften hem till dig men vill ha det, kan meddela detta på sjs@brevet.nu eller sätt in en gåva till Svenska Jerusalemsföreningen på pg 2069-3 eller bg 401-3330 och ange på talongen "ny medlem".

Medlemsavgiften i Svenska Jerusalemsföreningen är 150 kr/år, eller livslångt för 3 000 kr.

Autogiro

Nu kan du bli regelbunden gåvogivare genom att ansöka om Autogiro, d.v.s. det dras det beloppet du önskar varje månad (se vidare sidan 25 i detta nummer!).

Tre ben

Svenska Jerusalemsföreningen vill genom skolverksamheten:

- **stärka kvinnans ställning** genom att erbjuda kvalificerad undervisning för flickor och rusta dem för att ta ansvar i det lokala samhället
- **bidra till fred och försoning** och erbjuda såväl kristna som muslimska flickor i Betlehemsområdet undervisning. Om flickor har varit bankkamrater i upp till tolv år, menar Jerusalemsföreningen, att man därmed har byggt broar över religions- och kulturgränser som leder till förståelse för varandra i en region där dessa kontakter inte är alltför vanliga
- **stärka den kristna minoriteten** i Jesu egen födelsestad.

Innehållsförteckning:

Ordföranden har ordet: <i>Nu har det hänt igen...</i>	3
<i>Under en gnisslande stege</i> av Anna Hjälms	5
<i>Svenska teologiska Institutet del I</i> av Håkan Bengtsson	9
<i>Ett nytt Mellanöstern</i> av Göran Rask.....	16
<i>Fader Ibrahim Shomali bönhörd till sist</i>	23
<i>Nu kan du lämna pengar via autogiro till Jerusalemsföreningen</i>	25
<i>Gåvoredovisning</i>	26
<i>Faddertalong</i>	27
<i>Adresser</i>	28

Ordföranden har ordet

Nu har det hänt igen...

Nu har det hänt igen. På en pilgrimsresa till Det Heliga landet. Vi satt som vanligt på kvällen i en ring i hotellets konferensrum. Vi brukar gå igenom var vi varit under dagen och dela en del upplevelser och iakttagelser med varandra och ställa våra frågor.

Men denna kväll var den sista på resan och den sista kvällen är alltid speciell. Under en vecka eller mer har man varit tillsammans från morgon till kväll. Man har fått nya vänner och dem man kände har man kanske lärt känna på ett nytt sätt. Och nu ska denna gemenskap brytas upp.

Den sista kvällen är också speciell för då brukar vi, de som vill, dela den upplevelsen med varandra som gjort starkast intryck eller betytt mest under hela resan.

Den gode herdens skola betydde mest

Sista kvällen med denna grupp var inget undantag. Flera i gruppen delade med sig och som alltid var det en stor bredd på vad som betytt mest eller framstått som något särskilt utöver det andra.

Då hände det igen. En av deltagarna sa att det som gjort störst intryck på honom under veckan var mötet med eleverna och rektor Aida och lärarkollegiet på Den Gode Herdens skola.

Imse Vimse spindel på arabiska och svenska när Svenska kyrkan Malmö besökte Den Gode Herdens skola i mars i år Foto: LM Adrian.

Claes Block, ordförande i Malmö kyrkoråd, tackar rektor Aida Abumohr för besöket i mars i år då hela kyrkans ledning i Malmö for på studieresa till Palestina och Israel. Foto: LM Adrian.

Jag kunde inte låta bli att sedan fråga mannen som var med på resan nu i april vad det var som gjorde att besöket på skolan blev så starkt.

Entusiasm bakom muren

Han svarade blixtnabbt: Flickornas entusiasm och glädje över sin skola och rektors och lärarnas tydlighet och målmedvetenhet i sitt arbete. Detta i en situation av inständighet bakom muren och de begränsningar som ockupationen innebär.

Några av eleverna framförde också för oss ett program som innehöll både Snövit och de sju dvärgarna och ett ordprov på engelska som få om ens någon i resegruppen hade klarat av.

Programmet avslutades med att tre flickor i tolvårsåldern talade om sin skola och sin situation. Appellen till oss var en vädjan om att inte lämna dem. Vi behöver ert stöd avslutade de som i korus.

Det var flera lärare som uttryckte detsamma. I det läge som nu råder, oro och krig i grannländerna, inga tecken på fredsförhandlingar eller försök att komma ut ur ett dödläge väcker oro för att bli bortglömd. Bakom muren kan det nog kännas som ingen bryr sig längre.

Vi lovade att inte lämna dem utan fortsätta att stödja skolan i tro på att många här hemma vill göra så, antingen man varit där eller bara hört och läst om skolan.

Som en bekräftelse på detta kom det ett mejl just som jag skrivit dessa rader. Det var ett tack för resan från ett par andra deltagare. De skrev att bland alla stora upplevelser man gjort så framstod besöket på Den Gode Herdens skola i ett särskilt ljus!

Vi hade varit där ett par timmar. Rektor Aida hade berättat. Gruppen hade gått runt på skolan och träffat lärare och elever både i skolsalarna på lektion och på skolgården på rasten.

Det hände mig förra året också. Jag åkte tillsammans med mina medarbetare på Växjö stiftskansli. Vi satt och pratade om resan för ett tag sedan då en av medarbetarna sa samma sak. Det var en fantastisk resa på så många sätt, sa hon, och så otroligt många upplevelser man bär med sig. Men framför dem alla står trots allt besöket på Den Gode Herdens skola!

*Jan-Olof Johansson
Ordförande, biskop emeritus*

Morgonmessa på Olivetberget. Foto: Anna Hjälms.

Anna Hjälms, Svenska kyrkans utsända:

Under en gnisslande steg

Där himmel och jord möts sprakar det oundvikligen till. Spänning? Friktion? Energi? Kanske skräck? Men också längtan och riktning. Som spänningsfältet mellan Guds finger och Adams, där på Michelangelos berömda fresk.

Om himlen har en plats på jorden är den nog här – i Jerusalem. Jag är kristen och lever här sida vid sida med muslimer, judar och många andra. Dagligen möts våra himlar och våra jordar, till glädje och till konflikt. Och jag undrar, kan det vara så att friktion är oundviklig där himmel och jord möts?

Redan i Bibelns första bok berättas det om Jakob som somnar med en sten under huvudet och drömmer om en trappa där himlens änglar går upp och ner. Minns ni vad han säger när han vaknar? "Herren är på denna plats, och jag visste det inte!" och han fortsätter, "Detta är en plats som väcker bävan, det måste vara Guds

boning, här är himlens port” (Första Mosebok 28:16). Traditionen säger att platsen för Jakobs dröm var berget Moriah, en plats som nu kallas ”Tempelberget” eller ”Haram al-Sharif”, mitt i Jerusalem.

24 synagogor, 13 moskéer 70 kyrkor i Gamla stan i Jerusalem

I Jerusalems gamla stad, på en yta strax under en kvadratkilometer finns 24 synagogor, 13 moskéer och inte mindre än 70 kyrkor och kapell.

Somliga är storslagna och av yttersta vikt – Uppståndelsekyrkan, som från ett kristet perspektiv är den kanske viktigaste platsen för mötet mellan himmel och jord i Kristi uppståndelse.

Klippdomen, platsen varifrån Muhammed enligt islamsk tradition steg upp till himlen. Västra muren eller Kotel (en judinna jag nyligen talade med kallade platsen just sin ”lokala synagoga”), det som återstår av det en gång så ståtliga tempel, där själva brännpunkten mellan himmel och jord återfinns enligt den judiska tron.

Andra helgedomar är små och undangömda – i kvarteret där jag arbetar finns ett ortodoxt kapell på en innergård. Det används en gång om året. Om man, som jag, vill besöka det vid andra tider går det också bra. Förutsatt att man lyckas förklara för den grekisktalande nunna, som har hand om nycklarna, att det är just det man vill göra. Det kräver en hel del intensiv kroppsspråkskonversation, vill jag lova. Längre ner på gatan, mellan ikonhandlaren och juiceförsäljaren, ligger en anspråkslös moské inklämd i ett bostadshus. Jag tänker att detta är, mitt i vardagen, platser för Gudslängtan och Gudsmöten.

Himmelsminnen i tre religioner

I skrivande stund inväntar vi här en vecka av himmel och jord: Kristi Himmelsfärds dag, Lailat al Miraj (som markerar Muhammeds himmelsfärd) och Yom Yerushalayim (åminnelsen av återtagandet av Kotel 1967), ska alla firas inom de närmaste dagarna. Dessutom ska två nya, katolska helgon firas. Tyvärr finns det risk för friktion.

Följeslagarna från det Ekumeniska Följeslagarprogrammet i Palestina och Israel möts på vårt kontor, för överläggningar och strategier. En av dem skojar: ”Ja, vem vet, innan det här är över kanske vi alla tagits upp till himmelen”. Jordan räcker inte till när all himmel ska samsas här samtidigt!

Så kanske är det så, att där himmel och jord möts, där uppstår alltid friktion. Och just här, just i Jerusalem, är det ovanligt mångas himmel och mångas jord som möts. Det skaver och gnisslar. Men det är inte friktionen som är problemet, egentligen. Det är mänsklighetens oförmåga att hantera den som är kruxet.

Den oflyttbara stegen

Som i fallet med den berömda ”oflyttbara stegen” på Uppståndelsekyrkans fasad. Jag ser den så gott som varje dag – stegen som någon (en rebellisk munk, tänker jag. Vem skulle inte bli lite smårebellisk av att vara munk?) satte upp i smyg och som sedan inkluderades i det ’nödd-och-tvungen-avtal’ mellan kyrkorna som säger, att för att undvika konflikter mellan alla kyrkogemenskap, som gör anspråk på Uppståndelsekyrkan, får ingenting ändras. Därför har den stått där, stegen, sedan mitten av 1800-talet, som en ständig påminnelse om de konflikter och motsätt-

ningar som tyvärr präglar vår kristna gemenskap. Kanske är den också en del av jordens komplicerade förhållande till himlen just här?

... ett stråk av himmel och en doft av jord ...

Men ibland händer det ju, att mötet mellan himmel och jord tar de mest fantastiska former – vi ställs inför ett mirakel! I dopet, vid nattvardsbordet (vackert beskrivet i Frostensons psalm 396: "ett stråk av himmel och en doft av jord...") och ibland i människor som är helgon.

Kristna palestinier och israeler firar nu i maj också kanoniseringen av två nya, palestinska helgon: Syster Marie-Alphonsine och Mariam Baouardy. Syster Marie-Alphonsine grundade, vid förra sekelskiftet, den palestinska systerordern Rosary Sisters med stort fokus på kvinnors situation och utbildning. Många är de barn som fått sin andliga och profana bildning hos "Rosarys", både här i Jerusalem och i hela regionen.

En av de heliga berättelser som förknippas med Syster Marie-Alphonsine handlar om ett tillfälle, när en flicka föll i en djup vattencistern. Syster Marie-Alphonsine, hjälplös inför situationen, kastade ner sin rosenkrans till flickan och bad om hennes räddning. Flickan tog sig oskadd ur cisternen och berättade att hon räddats av ett stort ljus och en stege i form av ett radband. Nu ska syster Marie-Alphonsine alltså kanoniseras, och de palestinska kristna är stolta över sitt helgon!

Det andra nya helgonet, Mariam Baouardy, var melkit, alltså tillhörande den Grekisk-katolska kyrkan, och för henne verkar mötet med himlen ha inneburit, om inte rädsla, så en stor börda. Berättelserna om henne innehåller beskrivningar av stigmata, blindhet och smärtsam extas. Men också en livsgärning mitt i spänningsfältet, i utrymmet mellan Guds finger och Adams. Mitt i skapandet.

Jag älskar denna plats ...

Jag tänker på Mariam Baouardy, Syster Marie-Alphonsine och på Jakob och hans plötsliga insikt, när jag går genom Jerusalems gränder Jag älskar den här platsen, trots att den dras med ständiga stigmata, trots att den oupphörligen verkar befinna sig på botten av en cistern.

Men många är de människor som här försöker hantera friktionen – hitta lös-

Stegen. Foto: Anna Hjältn

ningar och vägar att ta vara på energin. Många är de som, liksom Jakob, glädjer sig åt att få leva här vid himlens port.

För det finns förstås också många texter som talar om det goda i Jerusalem. Psaltaren 112, som i många engelska översättningar talar om "Pray for the peace of Jerusalem" (liksom in den svenska översättningen från 1917 som säger "Önsken Jerusalem frid..") heter i den svenska Bibel 2000 "Be om välgång för Jerusalem!".

Det är inte himlen som har bekymmer...

Kanske är detta nyckeln? Det kommer alltid gnissla på denna plats. Men det viktiga är att det inte är himlen som har bekymmer med jorden, det är jorden som har problem med att hantera himmelriket här. För att klara friktionen och balansera energin måste många böner till. Så låt oss tillsammans inkludera Jerusalem i våra böner under kommande sommar. ■

Anna Hjälms 2015

Om mig:

Jag heter Anna Hjälms och är sedan knappt två år tillbaka Ecumenical Officer på Jerusalem Inter-Church Center (JIC). Tjänsten är sekonderad av Svenska kyrkan till Kyrkornas Världsråd och placerad här i Jerusalem. JIC har som huvudsakliga uppdrag att tillsammans med lokala kristna arbeta för en levande kristen närvaro i det Heliga landet, stärka informationsdelande mellan lokal kristna aktörer och Kyrkornas Världsråds medlemskyrkor samt att arbeta för ett slut på den illegala ockupationen av Palestina och för en rättvis och hållbar fred mellan Palestina och Israel.

Svenska teologiska institutet *del I*

en berättelse från Wien till Jerusalem, av Håkan Bengtsson

Det svenska teologiska institutet i Jerusalem, fotografi från slutet av 1960-talet.

Svenska teologiska institutet i Jerusalem har varit en plats för lärande och möten över religionsgränserna sedan 1951. Att Svenska dåvarande Israelsmissionen valde att starta ett institut i Jerusalem var ett nytt och banbrytande steg mot en mer jämlik och förtroendefull relation mellan judar och kristna.

Bakgrunden fanns i den verksamhet som man hade i Wien i slutet av nittonhundra trettioalet. Denna verksamhet kom att förändras i och med nazisternas ankomst och deras förföljelse av judar. Att Svenska Israelsmissionen valde Jerusalem som plats för institutet var naturligt då både judar och kristna har sina historiska och teologiska rötter där. Samtidigt innebar också valet av Jerusalem att man etablerade sig i ett sammanhang där religion, kultur och politik fick stort inflytande över verksamheten.

Mission i Wien 1936–1941

Initiativet till att starta ett svenskt teologiskt institut i Jerusalem togs i september 1944. Att det sedan blev ett studieinstitut och inte ett missionsinstitut hade sin förklaring i det akademiska undervisningsarbete som Svenska Israelsmissionen bedrev i Wien före nazisternas ankomst 1938. Den undervisning i judiskt liv och tradition som bland andra Hans Kosmala bedrev var kvalificerad och kunde öka

Greta Andrén 1909–1971 och Hans Kosmala 1903–1981.

förståelsen hos kristna för judendomen. Kosmala hade varit direktor på forskningsinstitutet *Institutum Judaicum Delitzschianum* i Leipzig fram till dess Gestapo stängde det 1935. Genom Birger Pernows försorg – Pernow var direktor för den Svenska Israelsmissionen i Stockholm – fick Kosmala tillsammans med andra akademiker återupprätta *Institutum Judaicum* verksamhet på missionsstationen i Wien.

Föreläsnings- och studieverksamheten blev framgångsrik och en ny linje i Wienmissionens arbete. Tillsammans med prästen Göte Hedenquist gav Hans Kosmala ut en tidskrift som hette *Aus zwei Welten* ("Från två världar") där olika kristna perspektiv på judendom diskuterades. Tidningens och de offentliga föredragens innehåll ville visa kristna att judendomen inte var en främmande tradition och judar att kristna inte primärt

var fiender. Det fanns dock hela tiden en missionsstrategi i arbetet. De föreläsningar och studiegrupper där judar och kristna deltog skapade ett intellektuellt klimat där man kunde diskutera likheter och skillnader mellan judendom och kristendom. Sådana samtal fördes även på andra håll bland annat av Martin Buber och kallades under denna tid *Religionsgespräch*, religionsamtal.

Israelsmissionens evangeliserande verksamhet i Wien hade startats redan under nittonhundra-tjugotalet, men var som mest framgångsrik i mitten och slutet av nittonhundra-trettioalet. I Wien fanns många judar som var gifta med kristna och de var främst dessa som var målgruppen för missionens arbete. Kärnan i verksamheten var den församling av främst kristna av judisk börd som samlades och firade gudstjänst i det kapell som kallades Messiaskapelle. Adressen var Seegasse 16 i statsdelen *Alsergrund*. Inte så långt därifrån låg Sigmund Freuds våning och motgatan på Berggasse 19.

Socialt stöd för utsatta judar

Missionen i Wien sysslade inte bara med verbal mission, utan också med socialt stöd för utsatta judar. Efter Hitlers maktövertagande i Tyskland 1933 kom många judiska flyktingar just till Wien. Följden blev brist på bostäder, rotlöshet och en oro för vad som skulle kunna hända om nazisterna tog över i Österrike. En av de ledande medarbetarna var diakonissan Greta Andrén från Marstrand. Hon anlände i slutet av 1934 och arbetade där ända till dess nazisterna lät stänga verksamheten i den stora fastigheten 1941.

När Hitlers arméer rullande in i Österrike den 11 mars 1938 förvandlades Svenska Israelsmissionens verksamhet från social mission till flyktinghjälp. Ett omedelbart problem var risken för arrestering för de ansvariga vid missionen som var av judisk börd. Från mitten av mars 1938 blev därför Göte Hedenquist ny chef för missionen på Seegasse. Hedenquist som prästvigdes 1936 blev ansvarig för löpande verksamhet som gudstjänster, information, ekonomi, externa kontakter samt till slut en grundlig omorganisering av hela missionen. Från och med våren 1938 delades arbetet in i tre avdelningar: A "andlig vård och omsorg", B "mat- och boendehjälp" och C "flyktinghjälp".

Gestapo gillade inte namnet

Ett annat problem av mer byråkratisk karaktär blev missionens namn *Schwedische Gesellschaft für Israel* (ungefär: Svenska Israelssamfundet). Den judiska dimensionen i namnet stack i ögonen på Gestapo. Efter både razzior och hot fick man ändra namnet till *Schwedische Mission Stockholm; Missionsstation Wien* (Svenska Stockholmsmissionen, missionsstationen i Wien). Hedenquists uppgift som ny ansvarig på missionen blev dels att hindra Gestapo från att stänga verksamheten, dels att försöka rädda så många som möjligt av församlingens medlemmar från nazisternas deporteringar. Den som var ansvarig för det som nazisterna kallade utrensningen av judar från Wien var den unge SS-kaptenen Adolf Eichmann, till vilken Hedenquist tvingades rapportera.

Verksamheten kostade nu mycket pengar och man fick stöd både genom gåvor och ihopsamlade medel från Svenska Israelsmissionen, men också från utländska organisationer. De flesta av flyktingarna från Wien kom inte till Sverige utan till England, Frankrike, USA och Argentina. Vid den här tiden var Sverige i princip stängt för judiska flyktingar. Det var främst barn, döpta genom Svenska Israelsmissionens försorg, som utan sina föräldrar kunde komma till Sverige genom de tillstånd som Svenska Israelsmissionen kunde utverka för dem. Det skall påpekas att även odöpta barn och vuxna fick hjälp med att lämna Wien. Inför nazisternas terror prioriterade den lokala missionen att rädda liv.

Göte Hedenquist 1907–1996.

Missionärer och nazister – långt ifrån varandra

Relationen till den nazistiska administrationen i Wien var påtvingad genom den situation som rådde och mycket komplicerad. Teologiskt stod missionärerna och nazisterna långt ifrån varandra. Förutom att de svenska missionärerna levde bland Wiens judar och fick många vänner bland dem, såg de en större närhet till judendomen än andra under samma tidsepok. I nazisternas ögon var judarna fiender som först skulle deporteras och sedan dödas. Enligt Svenska Israelsmissionen blev en jude som lät döpa sig kristen och hade därmed lämnat judendomen. I nazisternas föreställningsvärld förblev en jude alltid en jude, även om man blivit döpt. De judar som gick med i Wienmissionens församling hade på olika sätt en utsatt ställning. Från judiskt håll var de avskydda och från

Svenska Israelsmissionens fastighet på Seegasse 16 i Wien.

kristet håll kunde man inte avgöra hur man kyrkorättsligt skulle registrera dem. Från Israelsmissionens sida kallade man dem "kristna av judisk börd" eller vardagligen "judekristna".

Då Wien i stort var tömt på judar under sommaren 1941 stängde Gestapo verksamheten på Seegasse och större delen av personalen kunde ta sig till Sverige. Den sista gudstjänsten hölls den 15 juli 1941, men en viss hjälp med förnödenheter till dem som deporteras kunde ändå uppehållas. Många av dem som arbetat på Seegasse i Wien fortsatte sina tjänster inom Svenska Israelsmissionen, med liknande uppgifter. Behovet att lära kristna om judiskt liv och tradition blev nu mer akut efter kriget då omfattningen av och mekanismerna bakom Förintelsen stod klara. Innan de organiserade deportationerna och massmorden på judar började hade den nazistiska regimen bedrivit hatpropaganda i nästan tio år. Behovet av ordentlig kunskap och kompetent undervisning blev tydligt.

Första försöket i Jerusalem 1946–1948

Efter andra världskriget var det tydligt att Jerusalem hade blivit ett centrum för judisk kultur och judiskt liv. Där fanns redan sedan 1925 ett judiskt universitet, kallat det Hebreiska universitetet. Fastän många av de så kallade judemissionärerna var negativa till den politiska sionismen, fanns det andra som förstod den ökade judiska invandringen till Palestina eskatologiskt, det vill säga judarnas återbördande till landet skulle förebåda de yttersta tiderna. Den judiska invandringen, vilken nu skedde mot

Det Svenska konsulatet på Nablus Road, Nablusvägen. Platsen för Svenska teologiska institutets första lokaler 1947.

arabernas och britternas vilja förberedde Kristus återkomst, enligt deras sätt att se.

Det fanns naturligtvis ett missionsintresse att följa de stora judiska flyktingströmmar som kom från andra världskrigets Europa. Under en konferens sommaren 1945 lade direktorn för den Svenska Israelsmissionen, Birger Pernow fram ett förslag att starta ett teologiskt institut i Jerusalem. Tanken var att etablera Hans Kosmalas *Institutum Judaicum Delitzschianum* på en plats där judendomen var påtaglig och där institutet kunde göra nytta, och även missionera. Förslaget fick först inget gehör, men tanken var väckt och från svenskt håll arbetade man vidare på projektet.

Greta Andrén blev först

Det blev Greta Andrén som i april 1946 sändes till det brittiska mandatet Palestina för att undersöka förutsättningarna för ett svenskt studieinstitut. Det var hennes första besök i Bibelns land och hon sammanfattade sina intryck i boken "Palestinabilder" som kom 1949 på Svenska Israelsmissionens förlag. Andrén fick goda råd och hjälp med att anpassa sig i det nya sammanhanget av två svenskor som bodde i Jerusalem. Den ena var Hilda Andersson, en före detta Kinamissionär som bodde i ett eget hus på Olivberget, det så kallade Svenskbo. Den andra var rektorn för Svenska Jerusalem förenings skola, Signe Ekblad. Både hade stor erfarenhet av livet i Jerusalem.

Hilda Anderssons Svenskbo som var den tilltänkta fastigheten för institutet, visade sig vara för liten och i för dåligt skick. Det blev en annan svensk Jerusalemprofil, nämligen konsuln Hol Lars Larsson som gav det nya projektet stöd och upplåt överväningen i det svenska konsulatet som lokal för institutet. Den svenske konsuln Larsson var annars mest känd under namnet Lewis Larsson som fotograf vid den Amerikanska kolonin. Han hade kommit som femtonåring till Jerusalem tillsammans med utvandrarerna från Nås.

Triangelkrig

Det blev bibelforskaren Harald Sahlin som tillsammans med Greta Andrén försökte starta studieaktiviteter i det Svenska konsulatets lokaler på Nablusvägen, nära Jerusalem gamla stad. Det fungerade inte på grund av att ett lågintensivt triangelkrig pågick mellan de engelska trupperna och frihetslängtande judar respektive palestinska araber. Man hann dock med att döpa två judar, en man och en kvinna, innan man i början av 1948 var tvungna att återvända till Sverige.

Det svenska konsulatet och det teologiska institutet var alltså beläget mellan ett arabiskt och ett judiskt område. Då stridigheterna tilltog under 1947 blev gatan och huset utsatta för skottlossning. Efter det att Sverige röstat för en delning av landet i november 1947 utsattes konsulatet för ett bombattentat. Situationen förvärrades och krypskyttar och bombattentat blev vardagsmat. Ett av offren blev Hilda Andersson som blev skjuten av en krypskytt. När staten Israel utropades i maj 1948 utbröt krig mellan den nya staten och dess grannar. Först 1949 ingicks ett vapenstillstånd mellan Jordanien och Israel, där den på kartan ritade "gröna linjen" kom att spela en avgörande roll för Jerusalem befolkning. Greta Andrén återvände genast till Jerusalem som nu hade blivit en delad stad mellan Israel och Jordanien.

En ny början 1949–1951

Förutsättningarna var nu ändrade. Skulle det Svenska teologiska institutet upp-

rätta goda relationer med judiska företrädare var det bara på den västra israeliska sidan som det kunde ske. Greta Andréns uppdrag blev nu att finna en ny lämplig plats där undervisning, boende och måltider kunde äga rum. Genom olika kontakter fick hon reda på att det kända landmärket *Beit Tavor*, Tabors hus på Rechov *HaNevi'im*, Profeternas gata nummer sexton, stod nästan tomt.

Huset som var känt i Jerusalem byggdes 1882 av den berömde arkitekten och arkeologen Conrad Schick och var hans hem. *Beit Tavor* var byggt i en blandning av tysk romantisk och lokal arabisk stil och erbjöd faciliteter som gästrum, bibliotek och en trädgård. Det var dessutom ett mycket hemtrevligt hus, en genuin Jerusalemmiljö. Men mycket återstod för att göra fastigheten tillgänglig för studenter.

Genom bland andra Göte Hedenquists försorg började förhandlingar med den metodistiska organisationen i New York som ägde *Beit Tavor*. Man kom överens om att Svenska Israelsmissionen skulle få hyra fastigheten under fem år för ett mycket förmånligt pris. Avtalet blev klart under sommaren 1950. Studieverksamheten fick i början inte heller tillgång till hela huset. I fastigheten bodde judiska flyktingfamiljer och i huvudbyggnaden en läkarfamilj.

Martin Buber hjälpte till

Samma sommar blev också etablerandet av "Svenska teologiska institutet" som forsknings- och studieinstitut i Jerusalem godkänt hos det israeliska utbildningsdepartementet. Det var ingen självklarhet att ett kristet institut skulle få tillstånd etablera sig i Jerusalem. Till stöd och hjälp fanns ingen mindre än Martin Buber

Fastigheten Beit Tavor, huset Tavor på 1960-talet.

Håkan Bengtsson på taket på Studieförbundets Bildas hus i Gamla stan i Jerusalem Foto: LM Adrian.

och den israeliske forskaren och diplomaten Chaim Wardi. Sedan fastighet och tillstånd var ordnade, uppstod frågan om vem som skulle vara chef. Greta Andrén var redan självskriven som ansvarig för praktiska frågor. Hon fick titeln husmor. Som direktor kallades Hans Kosmala som råkade tjänstgöra som präst för den skotska kyrkan i Tiberias. Andrén och Kosmala kom att samarbeta i tjugo år.

En av förutsättningarna för att institutet skulle få starta sin verksamhet var att man skulle ägna sig åt akademiska studier och forskning. Att inte bedriva mission blev till en princip då man etablerade sig på nytt i det västra Jerusalem. Institutet befann sig nu i ett judiskt område, i ett judiskt sammanhang där mission enligt israelisk lag inte var tillåtet. Efter de europeiska judarnas erfarenhet av den tyska naziregimens hat och mord hade även en antydning om mission omöjliggjort ett etablerande av institutet i det judiska Jerusalem.

I februari 1951 kunde alltså Greta Andrén och Hans Kosmala ta emot de första fem skandinaviska studenterna för den första studietermen. De var Magne Saebö och Olav Farestveit från Norge, Anker Gjerding från Danmark, samt Abel Isaksson och Torgny Erling från Sverige. För Andrén och Kosmala var detta en början på möjligheten att tillsammans med teologer, präster, lärare och andra studenter på plats i Jerusalem få lära känna Bibelns ursprung och judendom, tillsammans i det unga landet Israel. Det var uppenbart att institutet kunde bana väg för nya sätt att söka kunskap och att få förbättrade kunskaper. Institutet skulle under de tio kommande åren etablera sig som en erkänd akademisk studiemiljö både i Jerusalem och i Sverige. ■

Håkan Bengtsson, tidigare direktor på STI

Göran Rask:

Ett nytt Mellanöstern

I påsk vandrade jag tillsammans med femtio ungdomar och tio ledare från fyra länder till "Emmaus". Idag heter byn Latrun och själva platsen dit vi gick, St Nicopolos är en utgrävd ruin som sägs vara det bibliska "Emmaus" och vars minne vårdas av en katolsk kommunitet bestående av munkar och nunnor.

Vandringen var avslutningen på "Walking to Emmaus" ett projekt som initierats av Skara stift och genomfördes i samverkan med de lutherska kyrkorna i – Det Heliga Landet (ELCJHL), Sydafrika (ELCSA) och Tyskland (ELKB). Vandringen gick ut på att en grupp ungdomar skulle dela tro och liv under två veckor, en i Sverige i augusti 2014 och en vecka i Det Heliga Landet under påsken 2015. Resultatet av projektet är mycket intressant, då det i deltagarnas utvärdering visar unga människors vilja till förändring och ansvarstagande i att verka för en fredlig, hållbar och pluralistisk värld. Acceptans av pluralism och mångfald kan vara en väg mot en fredlig, rättvis och hållbar värld. I det nya Mellanöstern motabeta pluralism och mångfald genom övergrepp och förtryck.

I utkanten av Jerusalem sitter ungdomarna och tittar över Gamla stan Foto: Ulla-Stina Rask.

Det är fundamentalisterna som utgör problemet

Mellanöstern idag präglas av konflikt, krig, övergrepp och förtryck samt en ovilja att verka för en hållbar skapelse. Men det största problemet för dem som vill fred är de fundamentalistiska rörelserna som motverkar pluralism i samhället. Det menade den lutherske biskopen i Jerusalem Munib Younan när han talade till ungdomarna som vandrade till "Emmaus" vid mötet i den lutherska Försoningskyrkan i Jerusalem. Han nämnde fundamentalism och bristen på vilja till pluralism som dagens stora problem i Mellanöstern.

Det Mellanöstern som i en mosaik av folk-, språk- och religiösa grupper under långa perioder präglats av en tolerans mellan olika grupper.

Det har i historien även funnits tider av oro, krig och förtryck mellan grupperna – ofta då någon utomstående aktör lierat sig med en grupp för att härska. I dag hotas denna mosaik av folk, språk och religiösa grupper på ett allvarligare sätt än under flera tidigare århundraden.

Den islamiska statens framfart i Irak och Syrien skrämmer många kristna och oroar kyrkoledarna i regionen.

IS – makt och kontroll hotar mångfalden

Rörelsen – IS, som har flera namn, är ett resultat av den fundamentalism som under en lång tid vuxit sig stark i Mellanöstern och som funnit gehör hos många yngre med sin svartvita världsbild med löfte om en förändrad värld.

Den liknar andra apokalyptiska rörelser som haft politisk-religiösa inslag om makt, kontroll och ett paradys på jorden och i himlen.

Vi har sett detta i de extrema kommunistiska rörelserna, i de extrema kristna rörelserna och ser det nu i de extrema islamistiska rörelserna. Alla rörelser med exklusiva inslag riskerar att utnyttjas av en fundamentalistisk grupp. För den som tror på en Gud som skapare av allt levande med dess inneboende olikheter är mångfald och pluralism en självklar grund för all samlevnad. För de kristna i Mellanöstern är en acceptans av samhällets mångfald och pluralism möjligheten för deras existens. Därför är det nya Mellanöstern som växer fram där tolerans och pluralism motarbetas också ett hot mot deras existens.

Hoten kommer från flera håll

I den kamp som nu pågår mellan de stora muslimska grupperna Sunni och Shia hotas kristna grupper och andra religiösa minoriteter av våld och förtryck. Den islamiska statens framfart med våld och krig i Irak och norra Syrien är ett annat stort hot. Ytterligare ett hot mot den pluralism och mångfald de kristna behöver för sin existens är resultatet av det senaste israeliska valet som innebar en regering med extrema religiösa partier vars politiska agenda är att annektera större delen av det ockuperade Palestina och att judisk tillhörighet ska vara grunden för medborgarskap.

Arabiska våren har sin grund i arbetslösheten

Majoriteten av Mellanösterns befolkning är under 25 år. Framtidsutsikterna för unga har under en lång tid varit dystra. En möjlig orsak till den "arabiska våren" kan ha varit svårigheten för de unga att trots sin goda utbildning få relevanta arbeten.

I de gamla diktatureerna i Irak, Syrien, Egypten, Libyen, Tunisien etc som bygg-

Välbehövlig vila. Foto: Göran Rask.

Vid Frestelsernas berg firar ungdomarna mässa med biskop Åke Bonnier. Foto: Göran Rask

des under 50- och 60-talen erbjöds garanterat arbete för den dåvarande generationen. Befolkningstillväxten och inte minst utbildningsexplosionen har därefter inte assimilerat de nya uppväxande generationerna och den tilltagande korruptionen permanentade det gamla systemet och dess fördelar.

Många universitetsutbildade stod därför utan arbete i samhällen som inte förmodade ta vara på deras kompetens för att utveckla dessa stater som styrdes av kontrollerande despoter och deras trogna. För unga pojkar i det patriarkala Mellanöstern innebär arbetslöshet och/eller att inte ha arbete efter utbildningen att inträdet i vuxenlivet tar stopp.

Utan familj – ingen fullvärdig samhällsmedborgare

Utan arbete ingen egen bostad och ingen möjlighet att ta ansvar för en egen familj. Utan egen familj är mannen inte fullvärdig medlem i samhället.

I de totalitärt styrda odemokratiska samhällena fanns ingen ventil för detta missnöje. Genom den "arabiska våren" fick missnöjet ett utlopp. I Egypten, Tunisien, Libyen, Syrien och Jemen revolterade ungdomarna och medelklassen mot enväldshärskarna som saknade folkligt stöd och föll när trycket blev för stort, samt där militären mer såg sig som nationens beskyddare än härskares.

I Egypten och Tunisien var det så.

Militären i det av olika klaner bestående Libyen upplöstes därför att den varken var nationens eller härskares beskyddare.

I Syrien tillhör militären härskares klan och deras trogna. Därför skyddar militären familjen Assad och deras religiöst etniska folkgrupp, alawiterna, samt deras trogna, däribland flera kristna grupper, mot det övriga folkets uppror. Det är orsaken att militären dödar de i Syrien som protesterar mot härskares Assad.

I Bahrain, Jordanien och Marocko riktades revolten mot monarkier. Kungamakternas i Mellanöstern har ofta ett bredare stöd hos folket i allmänhet än andra härskare och därför var de aldrig i närheten av att falla. I Golfstaterna kunde regimerna dessutom förbättra de ekonomiska villkoren för gemene man och därmed "köpa sig fria" – för en tid, till dess oljeintäkterna sinar.

Det nya Mellanöstern präglas av religion

Det nya Mellanöstern är idag präglad av religion mer än tidigare. Makten utövas av religiösa företrädare. I Mellanöstern har religion alltid funnits som en komponent hos maktens utövare.

Då särskilt kristna talar om att de önskar sekulär maktutövning i Mellanöstern är det inte som vi kanske tänker – ateister och icketroende, som ska styra och utöva makt.

I Mellanöstern finns ytterst få som säger sig vara icketroende, eller irreligiösa. Kyrkoledare i Jerusalem, Egypten, Libanon och Syrien har jag ofta hört tala om vikten av sekulära regimer som styr. De har då inte menat att de som styr ska vara icketroende som muslimer, judar eller kristna men att det gemensamma ska ha företräde över den egna tron.

Kyrkoledarna har tron att det gemensamma i mångfald och pluralism är större än de egna partikulära trossatserna.

I dagens nya Mellanöstern styr de egna trossatserna över det gemensamma. Tecken på det är försöken att bilda IS som ett islamiskt sunnitiskt kalifat, tal om att

bilda en kristen stat/"enklav" och när israeliska politiker kräver judisk tillhörighet för medborgarskap.

Sedan tidigare har flera muslimskt dominerade länder skärpt tolkningen av Sharia-lagen i sitt rättsväsende.

År 1979 när Aytollah Khomeini tog makten över Shahens Iran markerades religionens roll i det politiska maktutövandet. Denna dominans av Shia i Iran har påverkat religionens plats i maktutövandet i regionen och balanserats av den saudiska Sunni Wahhabismen.

Iran och Saudi återigen på olika sidor

Hisbollah i Libanon och under en tid Hamas i Gaza samt Alawiterna i Syrien har haft stöd från Iran medan det muslimska brödarskapet har nära band med Wahhabismen.

Det sunnitiska Hamas lämnade relationen med Syrien och Hisbollah och därmed även med Iran för att närma sig det Muslimska brödarskapet under president Mursis tid vid makten i Egypten. Förr stod den politiska kampen i Mellanöstern mellan "sekulära" och religiösa partier oftast under någon form av beskydd av/

Tyska, sydafrikanska, palestinska och svenska ungdomar vandrar mot Emmaus. Foto: Ulla-Stina Rask.

relation till militären. Idag är det religiösa partier/grupper som dominerar den politiska makten.

PLO utmärker sig som "icke-religiöst"

Det Palestinska Fatah som styr PLO och leder den Palestinska statens administration (PA) är det tydligaste undantaget där det religiösa inslaget i det politiska maktutövandet är fortsatt litet.

Inte minst efter att ungdomarna förlorat förändringskampen genom "den arabiska våren" mot den sittande makten har hoppet om förändring förvandlats till en vilja att lämna/emigrera.

I Tunisien finns fortfarande en demokratiskt vald regim men revolterna i Egypten, Jemen, Palestina och Bahrain kom av sig eller kvästes medan den i Syrien urartade i ett inferno av inbördes strider mellan regimen och olika fraktioner.

Problem om världen stänger sina gränser

Problemet för de ungdomar och familjer som vill lämna Mellanöstern för att skapa en bättre framtid är att världen stänger sina gränser. Medelhavet är idag en dödens vallgrav. Där inte vatten hindrar byggs murar. I de länder i Europa, Asien, Amerika och Australien som borde ha möjlighet att vara öppna, ta emot och delta i skapandet av pluralistiska samhällen frodas olika grader av främlingsfientlighet och rädsla för den toleranta mångfalden.

I Sverige och i våra egna sammanhang drabbas vi av denna rädsla när vi säger: "det måste finnas gränser!" Ja, det behöver finnas gräns mot att inte skada och utnyttja varandra och den skapelse Gud har gett oss att förvalta, men vi behöver ingen gräns mot att dela med oss av det vi förvaltar. Jesus lär oss att i delandet får vi mer – som i brödunden!

Vår uppgift – verka för pluralism och hållbarhet

Därför bör det vara vår uppgift som kristna att verka för och stödja alla krafter som verkar för en pluralistisk hållbar värld där fred och rättvisa råder.

Detsamma önskar ungdomarna som vandrade till "Emmaus" i påsk.

De vill verka i de sammanhang – kyrkor och samhällen, de finns i.

Vi vuxna som läser detta står i och har ansvar i olika sammanhang. I Sverige och utomlands. Som läsare av denna tidskrift är vi särskilt intresserade av de kristnas situation i Mellanöstern och den palestinska ungdomens framtid genom en god utbildning. Styrelsen för Svenska Jerusalemsföreningen har ansvar för skolan i Betlehem och har under en längre tid arbetat för att öka mångfalden i den Gode herdens skola.

Att verka för mångfald och pluralism är ständigt pågående, och ett av målen med skolan är att flickor från olika sammanhang, familjebakgrunder och religiösa tillhörigheter ska studera under flera år tillsammans och därmed lära känna "den andre".

Under åren har det funnits otaliga exempel på den betydelse detta haft för flickornas fortsatta utveckling och engagemang för samhället i Palestina, Mellanöstern och världen.

Ska skolan öppnas för pojkar?

På Den Gode herdens skola har frågan kommit upp om man ska utveckla mångfalden genom att på olika sätt även inkludera pojkar i undervisningen.

Ska Den gode Herdens skola öppnas också för pojkar? Här besöker Svenska kyrkan Malmö skolan i mars i år Foto: LM Adrian.

Under skolans första tid med Signe Ekblad som ansvarig var det en självklarhet att utbilda pojkar och flickor tillsammans.

Sedan har det funnits en tid då en angelägen uppgift var att göra det möjligt just för flickor att få en god utbildning. Idag verkar det mer och mer som uppgiften kan vara att öka skolans mångfald genom att börja inkludera pojkar och därmed motverka den segregering som börjar bli tydlig. Med detta arbetar den lokala skolkommittén och SJF:s styrelse nu och kommer att redovisa resultatet av detta arbete under hösten.

Att tydliggöra sin religiösa tillhörighet är och bör vara helt i sin ordning utan att det ska klandras. Tvärtom är det berikande med tydlighet i sin tillhörighet. En tydlighet som är villig att dela plats och utrymme med andra av annan religiös eller etnisk tillhörighet berikar mångfalden och främjar pluralism. Det är i denna pluralism vi hoppas den Gode herdens skola ska fortsätta att verka och finnas i. ■

*Göran Rask, Alingsås
Skattmästare i Svenska Jerusalemsföreningen
och tidigare Mellanösternsekreterare i Svenska kyrkan*

Fader Ibrahim Shomali bönhörd till sist

Med anledning av förra numrets artikel om de många turerna kring den planerade muren genom Cremisans klosterområde vid Betlehem, kan vi nu notera att Israels högsta domstol den andra april beslöt att det inte får byggas någon mur på denna plats.

Från latinska patriarkatet i Jerusalem meddelas att nio års rättslig strid nu har nått resultat.

Som tidigare nämnt skulle muren ha inneburit att mark som tillhör 58 kristna familjer i Beit Jala hade exproprierats.

Rätten konstaterade att projektet var "skadligt för lokalbefolkningen och dalen kloster" och noterade att "den planerade ruttan som föreslagits av Israels försvarsministerium inte är det enda alternativet som kan garantera säkerhet och medföra minsta möjliga skada".

Den latinska patriarken av Jerusalem, Fouad Twal, besökte Cremisan kort efter beslutet för en presskonferens i närvaro av områdets tre borgmästare – Betlehem, Beit Jala och Beit Sahour – och flera religiösa och politiska ledare.

Patriarken ville tacka alla dem som, lokalt och internationellt, under årens lopp stött den kristna gemenskapen i det Heliga Landet, inklusive församlingen i Beit Jala, St Yves Society, statssekretariatet, biskopskonferenserna i USA och Europa, konsulerna i Jerusalem, de Salesianska fäderna, de berörda advokaterna och de tre borgmästare i regionen som besökte den Heliga Fadern i Rom en månad tidigare i denna sak.

Munkarnas kloster med terrassodlingar: Foto: Stig Norin

Fader Shomali firar nattvard, Bosättningen Gilo i bakgrunden. Till sist vann han striden om marken! Foto: LM Adrian.

På grund av alla som engagerat sig i denna sak, kunde rösten från familjerna i Cremisan bli hörd på den internationella scenen. Också på den israeliska sidan har saken fått betydande stöd, bland annat från advokater, rabbiner och från före detta soldater. Biskopen välkomnade "en seger för den israeliska rättvisan eftersom den hade modet att fatta ett sådant beslut."

Patriarken påminde också om "bönens makt" och hur den tidigare pastorn i Beit Jala, fader Ibrahim Shomali, i årtal framhårdade i att fira mässan på platsen varje fredag i närvaro av dussintals församlingsmedlemmar och människor av olika tro.

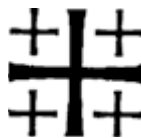
På skärtorsdagen avslutade patriarken mässan med att konstatera att nyheten är "ett glädjerikt tecken på uppståndelsen" för de kristna i det Heliga Landet.

SVENSKA JERUSALEMSFÖRENINGEN

Nu har Du möjlighet att ge Din gåva regelbundet via autogiro!

- Gör så här: 1) Läs vad som gäller om villkoren för autogiro
2) Välj vad Du särskilt vill ge till och ange belopp
3) Fyll i talongen och skicka den i brev till
Svenska Jerusalemsföreningen, Östrabo, 352 39 VÄXJÖ

VILLKOR FÖR AUTOGIRO

a) MEDGIVANDE

Jag går med på att Svenska Jerusalemsföreningen får göra uttag från angivet bankkonto för överföring av min gåva via autogiro. Redovisning av uttagen får jag på mina kontoutdrag från banken. Medgivandet gäller också vid byte av kontonummer och bank.

b) TÄCKNING

Jag ska se till att det finns pengar på kontot för att överföringen ska kunna göras (vanligtvis den 28:e i varje månad).

c) BANKENS GODKÄNNANDE

Jag accepterar att banken skall godkänna att mitt konto kan användas för autogiro.

d) STOPP AV ENSKILT UTTAG

Jag kan stoppa ett enskilt uttag genom att kontakta Svenska Jerusalemsföreningen senast två vardagar före förfallodagen.

e) ÅTERKALLELSE

Medgivandet gäller tills vidare. Om jag vill återkalla medgivandet, gör jag det genom att kontakta banken eller Svenska Jerusalemsföreningen. Medgivandet upphör senast fem dagar efter att banken/

Svenska Jerusalemsföreningen har fått min återkallelse.

f) RÄTTEN ATT SAMARBETA ADRESS-UPPGIFTER

Bankgirocentralen BGC har i uppdrag att sköta autogirorutinen för bankens räkning. Jag medger därför att uppgifter ur bankens register om kontots adress får samarbetas med Bankgirocentralens till ett register för detta ändamål.

Vid frågor: kontakta Svenska Jerusalemsföreningens sekr Lars Aldén, 0730-62 12 05, lars.alden@swipnet.se.

Till Svenska Jerusalemsföreningen, Östrabo, 352 39 VÄXJÖ

JA, jag vill bli regelbunden givare via autogiro! Därmed blir jag också medlem i Svenska Jerusalemsföreningen och får föreningens tidskrift 4 ggr/år.

Jag har tagit del av villkoren för autogiro och bejakar dem med min underskrift.
Jag vill stödja Svenska Jerusalemsföreningen med följande belopp varje månad:

- * Den Gode Herdens skola..... kr
* Mitt fadderbarn..... kr
* Föreningens allmänna verksamhet..... kr
* Summa..... kr/månad

Namn.....

Adress.....

Postnummer..... Postort.....

Tel..... E-postadress.....

Min bank.....

Clearingnummer..... Bank-/personkonto.....

Personkonto anges med clearingnummer 3300. Handelsbankens clearingnummer kan anges med 6000. Av Swedbanks femsiffriga clearingnummer anges de fyra första siffrorna.

Mitt personnummer (Krav från Plusgirot och Bankgirocentralen).....

Ort, datum och underskrift.....

GÅVOREDOVISNING

19 februari–13 maj 2015

Till minnet av

Johnny Claesson, Arne Sundelin, Mayt Arén, Bengt Ahlqvist, Yngve Lewenskog, Ingvor Söderholm, Asta Lundgren, Elli Lindström, Sixten Adielsson, Margit Falk, Majlis Strömberg, Henry Ranner, Sonja Teleberg, Torsten Hilmersson, Hildur Ohlsson, Swen Ljungdahl, Sven-Erik Jonsson, Elisabeth Peterson Söderström.

På födelsedagen för

Eva Nilsson, 70 år, Thomas Henningsson, 70 år, Ethel Thomasson, 85 år, Karl Erik Isacson, 80 år, Margaretha Mellström, 90 år, Marie Svensson, 60 år, Eva Berg, 60 år, Ruth Ohlsson, 85 år, Alva Jinnegård, 80 år, Bengt Hallgren, 90 år, Alf Johansson, Göran Åberg, 80 år, Ylva Willborg, 65 år, Gunvor Frank, 85 år, Lennart Jonsson, 60 år, Glenn Nilsson, 60 år, Sofi Persson, 90 år, David Knutsson-Hall, 75 år, Vera Wendt, 80 år, Göran Wendt, 80 år, Ruth Weidow, 98 år.

På guldbrylllop för

K G o Inger Fridman

Vid Biskop Fredrik Modéus' disputation

122 000 kronor vid avtackning av Biskop Jan-Olof Johansson

I samband med biskop Jan-Olof Johanssons avsked som biskop i Växjö stift på Annandag Påsk, samlades det in pengar till Den gode herdens svenska skola.

Sammanlagt har vid detta nummers pressläggning inkommit drygt 122 000 kronor.

Till största delen härrör sig gåvorna från präster och diakoner i Växjö stift. Men även församlingar och enskilda har skänkt pengar.

Varmt tack för gåvorna! ■

Gåvor till Svenska Jerusalemsföreningen

1 september 2014 till den 14 april 2015

	150414	140414
Medlemsgåvor	42 400	51 725
Faddergåvor	178 966	192 000
Gåvor till skolan	576 709	747 597
Skolan, minnesgåvor	92 250	41 300
Skolan, födelsegåvor	38 180	64 161
Skolan, andra hyllningsgåvor	122 100	8 050
Testamente	302 131	0
Gåvor till sjukhuset	3 380	9 775
Övriga gåvor	138 130	161 650
Kollekter	1 406 953	1 527 232
Summa:	2 901 169	2 803 490

Vill Du bli fadder till en av flickorna vid Den Gode Herdens skola i Betlehem?

Det kan Du blir genom att bli regelbunden understödjare av skolan.

Så här går det till: Du ger ett belopp till skolans verksamhet en gång i månaden eller i kvartalet eller så ofta det passar Dig. Beloppets storlek avgör Du själv. (Föreningens åtagande för en elevplats är för närvarande ca 4 500:-/år). Pengarna går inte till enskilt barn utan till skolans verksamhet. Men Du får namn på och uppgifter om den flicka som Du är fadder till och kan om Du vill få en personlig kontakt med henne.

Fyll i talongen nedan och skicka den till Britt Bergman (adress se sista sidan). Hon kommer då att ta kontakt med Dig och ge mer information.

Ja, jag vill bli fadder:

Namn .....

Adress .....

Tel .....

POSTTIDNING B
BEGRÄNSAD
EFTERSÄNDNING

Vid definitiv eftersändning åter-
sänds försändelsen med nya adres-
sen på framsidan (ej adressidan).

Adressändringar och retur till
Svenska Jerusalemsföreningen:
Sven Lenhoff,
Österleden 64 B, 352 42 VÄXJÖ

Glöm inte att anmäla adressändring!

Adresser i Det Heliga Landet

Vår skola i Betlehem har adressen: The Good Shepherd's Swedish School,
P.O.B. 64, Betlehem, via Israel. Tel och fax Betlehem 00 972-2-2742204.

Sjukhusets namn och adress är: Hussein bin Talal's Hospital, P.O.B. 67,
Betlehem, via Israel.

E-post till skolan: gsss@p-ol.com

Föreningens representant i Det heliga landet är Solveig Hanna:

Solveig Hanna, mobiltel: +972 577 689010, bostad i Jerusalem: +972 2 6717981.

E-postadress: Solveighanna@gmail.com

Adresser i Sverige

Jerusalemsföreningens hemsida: www.jerusalemsforeningen.se

Ansvarig utgivare: Jan-Olof Johansson (ordf) Klostergatan 11 B, 352 31 Växjö,
mobil 070-541 58 57, ny mailadress: jano.johans@gmail.com

Sekreterare Lars Aldén tel 0730-62 12 05. Österleden 66 A, 352 42 Växjö
e-post: lars.alden@swipnet.se

Redaktör för tidskriften: Lars Micael Adrian, Stora Tvärgatan 35, 223 52 Lund,
tel 046-18 88 10, 0727-43 82 41, e-post modgun@telia.com

Ansvarig för fadderbarnsverksamheten: Britt Bergman, Kårsbärsvägen 6,
114 23 Stockholm, tel och fax 08-673 12 15, mobil 070-573 12 23.

Ansvariga för gåvoredovisning, adressregister och utskick av gåvoblanketter:
Barbro och Sven Lenhoff, Österleden 64 B, 352 42 VÄXJÖ, tel 0470-393 27,
e-post: sven.lenhoff@lyckansberg.net

Lundakretsen:

Kristina Lindström, Nyckelkroken 15, 226 47 Lund, tel 046-13 66 06.
e-post: kristina.lindstrom@comhem.se

Norrköpingskretsen:

Jonas Agestam, Solhem Alsäter, 605 97 Norrköping, tel 011-33 52 06.
e-post: jonas.agestam@svenskakyrkan.se

Årsavgiften, som ger rättighet att få tidskriften är minst 150 kr.

Engångsbelopp 3 000 kr.

Plusgiro 20 69 - 3 • Bankgiro 401-3330

ISSN 0346-2307